

фесар А.П.Сманцар, дацэнты З.М.Ціток, В.Л.Жук, З.І.Пракоп'ева, ст.выкладчык І.Г.Ціханавя і іншыя. Работы многіх студэнтаў, удзельнікаў рэспубліканскіх конкурсаў, адзначаны ганаровымі медалямі і дыпламамі.

Далейшае ўдасканаленне педагагічнай падрыхтоўкі настаўнікаў ва ўмовах універсітэцкай адукацыі – надзённая і доўгатэрміновая задача калектыву кафедры педагагікі.

Л.А. МУРЫНА

РЭФОРМА ФІЛАЛАГІчнай АДУКАЦЫІ ў БЕЛДЗЯРЖУНІВЕРСІТЭЦЕ

Ларыса Аляксандраўна Мурына – доктар педагагічных навук, прафесар, загадчыца кафедры рыторыкі і методыкі выкладання славянскіх моў і літаратур філалагічнага факультэта БДУ. Аўтар больш за 120 навуковых прац, у тым ліку 8 манаграфій, падручнікаў і вучэбных дапаможнікаў па актуальных праблемах развіцця маўлення і яго культуры, рыторыцы, методыцы выкладання рускай мовы.

Сацыяльна-эканамічныя змены ў грамадстве, з'яўленне новых навучальных устаноў, альтэрнатыўных тыпавай агульнаадукацыйнай школе (гімназіі, ліцэі, каледжы, вышэйшых прафесійных вучылішчы), запатрабавалі эфектыўнага рэфармавання філалагічнай адукацыі ў Белдзяржуніверсітэце. Асноўнай задачай рэфармавання з'яўляецца арыентацыя сістэмы адукацыі на сучасныя і перспектывныя віды працоўнай дзейнасці.

Вырашэнне гэтай задачы абумовіла ўвядзенне новых спецыяльнасцей і спецыялізацый. З 1992 г. на факультэце адкрыліся новыя аддзяленні: славянская філалогія, класічная філалогія, рамана-германская філалогія са спецыялізацыямі "беларуская мова і літаратура", "руская мова і літаратура", "рыторыка" і інш. Усё гэта запатрабавала адкрыцця новых кафедраў (класічнай філалогіі, славістыкі, рыторыкі і методыкі выкладання славянскіх моў і літаратур), карэкцёрскай вучэбнай дакументацыі, у тым ліку стварэння вучэбных планаў і праграм па новых спецыяльнасцях і спецыялізацыях, а таксама ўвядзення дынамічнай сістэмы выкладання, здольнай ажыццявіць навішчыя тэхналогіі навучання і школьную канцэпцыю асобасна-дзейнаснага падыходу да арганізацыі вучэбнага працэсу.

Аналіз адукацыйных сістэм розных краін свету дазволіў выявіць шэраг заканамернасцей: адаптацыя адукацыі да патрабаванняў грамадства; дыферэнцыяцыя навучання (падрыхтоўка бакалаўраў і магістраў); індывідуалізацыя навучальнага працэсу з мэтай забеспячэння развіцця інтарэсаў і здольнасцей студэнтаў; прафесійная арыентацыя, паглыбленае авалоданне пэўнымі вучэбнымі прадметамі.

Сусветная практыка адукацыі стала асновай рэфармавання філалагічнага факультэта БДУ. На вучоным савеце факультэта была прынята наступная структура шматузроўневай сістэмы вышэйшай філалагічнай адукацыі:

– Першы (базавы) – бакалаўрыят (4 гады, 8 семестраў навучання) завяршаецца здачай дзяржаўных экзаменаў па асноўных дысцыплінах спецыяльнасці і прысваеннем акадэмічнай ступені "бакалаўр філалогіі";

– Другі: а) дыпламаваны спецыяліст па філалогіі (пяты год навучання), які завяршаецца здачай дзяржаўных экзаменаў па методыках выкладання дысцыплін спецыяльнасці, абаронай дыпломнай працы і прысваеннем кваліфікацыі ў адпаведнасці з абранай спецыяльнасцю, напрыклад: выкладчык лацінскай і грэчаскай мовы і літаратуры (дадаткова – рускай мовы і літаратуры) і г.д.; б) магістрат (пяты год навучання), які завяршаецца здачай дзяржаўных экзаменаў па методыках выкладання дысцыплін спецыяльнасці, абаронай магістэрскай працы, прысваеннем другой акадэмічнай ступені – "магістр філалогіі".

У прынятай структуры шматузроўневай філалагічнай адукацыі адсутнічае ўзровень няпоўнай вышэйшай адукацыі, які вылучаецца, як правіла, у шматузроўневай сістэме іншых напрамкаў. Гэта тлумачыцца спецыфікай навучання

філолагаў, адукацыйна-прафесійныя праграмы для якіх уключаюць шэраг часова-ваёмістых дысцыплін, што ўваходзяць у іх агульнагуманітарную і фундаментальную падрыхтоўку і патрабуюць працяглага (да чатырох гадоў) перыяду навучання: беларуская, руская, замежная мовы, беларуская, руская, замежная літаратура.

Тыя, хто навучаецца на філалагічным факультэце, маюць магчымасць завяршыць сваю падрыхтоўку ў ВНУ на любым з двух узроўняў.

У зацверджаных навучальных планах па ўсіх спецыяльнасцях адлюстравана падрыхтоўка філолагаў двух узроўняў: 1) "бакалаўраў філалогіі" (4 гады); 2) "дыпламаваных спецыялістаў" (1 год) і "магістраў" (1 год).

Падрыхтоўку "бакалаўраў-філолагаў" факультэт пачаў у 1992/93 навучальным годзе, у 1996/97 навучальным годзе адбудзецца іх першы выпуск. Падрыхтоўку "магістраў-філолагаў" філфак будзе ажыццяўляць з 1997/98 навучальнага года.

Магістратура з'яўляецца другой ступенню вышэйшай філалагічнай адукацыі. Мяркуемая колькасць навучэнцаў у магістратуры – 10–15% колькасці бакалаўраў, накіраваных кафедрай. Мэтаі навучання ў магістратуры з'яўляецца ўзмацненне фундаментальнай філалагічнай адукацыі (з арыентацыяй пераважна на навукова-даследчыцкую дзейнасць), а таксама паглыбленая падрыхтоўка філолагаў у галіне абранай спецыялізацыі праз сістэму спецкурсаў, спецсемінараў, выкананне самастойнай навуковай працы. Навучальны план падрыхтоўкі магістра прадугледжвае правядзенне практык-стажыровак ва ўстановах, звязаных з канкрэтнай дзейнасцю выпускніка.

Магістратура рыхтуе кадры для выкладання ў вышэйшай школе і іншых тыпах навучальных устаноў і для даследчыцкай дзейнасці. Той, хто мае акадэмічную ступень магістра, павінен прэтэндаваць на больш высокую пасаду і адпаведна аплату працы па больш высокаму разраду тарыфнай сеткі.

Увядзенне магістратуры ва універсітэце забяспечваецца высокім навуковым патэнцыялам кафедраў і адпаведным узроўнем кадравага саставу факультэта (наяўнасць дастатковай колькасці прафесараў і дацэнтаў). Пералік спецыяльнасцей і спецыялізацый, па якіх будзе весціся падрыхтоўка магістраў, устанаўліваецца факультэтам у залежнасці ад навуковых напрамкаў, якія распрацоўваюць кафедры, і патрэбнасці грамадства ў спецыялістах пэўнага профілю.

Навучацца ў магістратуры могуць асобы з іншых ВНУ, якія маюць вышэйшую адукацыю як ранейшага (пяцігадовае навучанне), так і новага ўзору (бакалаўрыят), а таксама асобы, якія маюць дыплом спецыялістаў. Паступленне ажыццяўляецца на конкурснай аснове, пры раўнапраўным удзеле ў конкурсе выпускнікоў БДУ і іншых ВНУ; залічэнне праводзіцца па выніках гутаркі, парадак якой вызначаецца вучоным саветам факультэта па рэкамендацыі кафедраў. У аснову конкурсу можа быць пакладзена сістэма экзаменаў, рэйтынгу (неабходная колькасць балаў па вызначаных дысцыплінах), тэстаў і г.д. Пры залічэнні мэтазгодна ўлічваць рэкамендацыі дзяржаўных экзаменацыйных камісій па прысуджэнню ступені бакалаўра ці рэкамендацыі спецыялістаў у адпаведнай галіне.

Тэрмін навучання ў магістратуры – адзін год. Для асоб, якія маюць ступень бакалаўра па спецыяльнасці, не адпаведнай базавай адукацыі, прадугледжваецца падрыхтоўка па фундаментальных філалагічных дысцыплінах з павелічэннем агульнага тэрміну навучання ў магістратуры.

Навучанне ў магістратуры завяршаецца экзаменам па канкрэтнай спецыяльнасці і абаронай перад дзяржаўнай экзаменацыйнай камісіяй выпускной магістэрскай працы, якая можа быць залічана ў якасці навуковага рэферата пры паступленні ў аспірантуру. Той, хто атрымаў акадэмічную ступень магістра, павінен быць падрыхтаваны для далейшага навучання ў аспірантуры.

Такім чынам, перад філалагічным факультэтам стаіць шмат задач. Аднак вырашаць гэтыя задачы ёсць каму: на факультэце добры, працаздольны калектыў.